

■ УДК 930.85:008[378:338]

Л. Д. Божко, кандидат історичних наук, доцент, докторант, Харківська державна академія культури, м. Харків

КУЛЬТУРОТВОРЧІ ЗМІСТИ ТУРИЗМУ В ОСВІТІ

Аналізується культуротворча домінанта освіти в туризмі. Підкреслено позицію світового співтовариства в галузі підготовки та виховання кадрів. Звертається увага на те, що в суспільстві відбувається зміна пріоритетів і перевага надається соціокультурному аспектові. Розглядаються питання змісту освіти й здобуття знань через різні форми організації та самоорганізації змістовного дозвілля, зокрема концепція освіти Х. Раскіна. Проаналізована «Концепція кадрового забезпечення туристської галузі України», що визначає основні принципи підготовки фахівців для сфери туризму. Розглянуті галузева система підготовки кадрових ресурсів у сфері туризму та можливість використання туризму як потужного інструменту в просвітництві й підвищенні рівня загальної культури.

Ключові слова: туризм, туристська індустрія, освіта, галузева система підготовки фахівців з туризму, галузеві стандарти.

Л. Д. Божко, кандидат исторических наук, доцент, докторант, Харьковская государственная академия культуры, г. Харьков

КУЛЬТУРОТВОРЧЕСКИЕ СМЫСЛЫ ТУРИЗМА В ОБРАЗОВАНИИ

Анализируется культуротворческая доминанта образования в туризме. Подчеркнуто позицию мирового сообщества в области подготовки и воспитания кадров. Обращается внимание на то, что в обществе происходит смена приоритетов и предпочтение отдается социокультурному аспекту. Рассматриваются вопросы содержания образования и получения знаний через различные формы организации и самоорганизации досуга, в том числе концепция образования Х. Раскина. Проанализирована «Концепция кадрового обеспечения туристской отрасли Украины», которая определяет основные принципы подготовки специалистов для сферы туризма. Рассмотрена отраслевая система подготовки кадровых ресурсов в сфере туризма и возможность использования туризма как мощного инструмента в просвещении и повышении уровня общей культуры.

Ключевые слова: туризм, туристская индустрия, образование, отраслевая система подготовки специалистов по туризму, отраслевые стандарты.

L. D. Bozhko, Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Doctoral student, Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv

CULTURAL AND CREATIVE MEANING OF TOURISM IN EDUCATION

The paper deals with the analysis of the cultural and creative component of education in tourism. The author examines position of the international community in the sphere of staff training and educating. Attention is paid to a change of priorities in the society and the preference is given to the socio-cultural aspect. The paper explores the problems of the content of education and acquiring knowledge through various forms of organization and self-organization of leisure as well as H. Ruskin's concept of education. The author analyzes «The concept of staff support for the sphere of tourism of Ukraine» defining the key principles of training specialists for this sphere. The paper describes the sectoral system of staff training in the sphere of tourism as well as using tourism for education and improvement of general culture.

Key words: tourism, tourism industry, education, sectoral system of staff training in the sphere of tourism, industry standards.

Постановка проблеми. Туризм — важливий чинник формування способу життя і потреб людини. Ідея цивілізованого туризму здатна об'єднати нації на основі зближення культур, освіти, традицій народів світу. У цій важливій для світу справі значну роль відіграють фахівці сфери туризму. У Манільській декларації зі світового туризму (1980) зазначено, що підготовка кадрів для туристської індустрії має стати складовою частиною навчання молоді, а запровадження науки про туризм до програм навчання молоді — важливим елементом освіти та виховання. Слід зосередитися на позиції світового співтовариства в галузі підготовки та виховання кадрів, яка відображена в Заключній доповіді Всесвітньої конференції з вищої освіти ЮНЕСКО (Париж, 5–9 жовтня 1998 р.), де зазначено, що будь-якій спільноті для вирішення завдань ХХІ ст. необхідне забезпечення інтелектуальної незалежності, здобуття й застосування знань для підготовки та просування відповідальних, освічених громадян і кваліфікованих спеціалістів, без яких неможливий ні економічний, ні соціальний, ні культурний, ні політичний прогрес будь-якої нації [5]. Суспільне значення туристської діяльності як впливового чинника формування економіки держави зумовлює необхідність створення системи підготовки та підвищення кваліфікації кадрових ресурсів у сфері туризму.

Останні дослідження та публікації. Туристична галузь України достатньо молода, але в державі вже набуто певного досвіду

в підготоввці кадрів для туризму. Науковому осмисленню питань, пов'язаних з підготовкою фахівців для галузі туризму, присвячені окремі праці, зокрема Л. Г. Лук'янової, О. В. Паламарчук, Л. В. Сакун, В. К. Федорченко. Переважно дослідники розкривають проблеми теорії і практики туристського виховання, освіти та навчання, визначають основні зарубіжні тенденції розвитку підготовки фахівців для сфери туризму, узагальнюють вітчизняний досвід означеної справи тощо.

Але в суспільстві останнім часом відбуваються зміни пріоритетів: перевага надається соціокультурному аспектові. Трансформації в соціокультурній ситуації зумовили зміни погляду не тільки на культуру, але і на особистість у ній. Важливе значення для суспільства й людства має потенціал культуротворчості кожного пересічного громадянина, якщо під ним розуміти енергію й силу індивіда в поєднанні із сукупністю всіх наявних у нього можливостей, засобів і способів впливу на мотиви діяльності інших, створення культурних значень, особистісних смислів, корегування суспільних цінностей, норм, правил. Вільний і творчий розвиток особи є пріоритетною цінністю сучасної освіти. І на нашу думку, питання культурологічної складової освіти в галузі туризму недостатньо висвітлені.

Мета дослідження — висвітлити культуротворчі змісти туризму в освіті, оскільки специфіка сучасної соціокультурної ситуації потребує застосування культурологічного підходу до обґрунтування теоретико-методологічних основ освіти в галузі туризму, який дозволить подолати суперечність між духовним і матеріальним, що існує у сфері освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нині в науці про туризм постають питання змісту освіти й організації здобуття знань через різні форми організації та самоорганізації змістовного дозвілля. Доктор Єврейського Єрусалимського університету рекреації та дозвілля, голова Всесвітньої асоціації рекреації та відпочинку (WLRA) Х. Раскін 2001 р. запропонував увести до наукового обігу термін едьюкемент (англ. educement = education + entertainment) (едьюкемент = освіта + розваги) та розробив методологічні підходи щодо його реальної реалізації в людській діяльності, зокрема освітній. В основі концепції — використання туризму та його складових: розваг і відпочинку як потужних інструментів у просвітництві, підвищенні рівня загальної культури та патріотичного виховання підростаючого покоління; системне планування вільного часу населення з метою вдосконалення

особистості. Цю концепцію вчений запропонував у доповіді на тему «Світові тенденції в дозвіллі й туризмі» на 12 Конгресі Європейської асоціації рекреації та відпочинку (ELRA) «Культурні заходи і системи рекреації: відчуття визнання та відчуття простору» в місті Амстердам (Нідерланди) 17-23 квітня 2001 р. [10]. Високий рівень освіти як мети суспільства, що прогресує в розвитку з активним залученням туризму, є характерним для нової епохи суспільного розвитку й економіки трансформацій [9; 10].

У сучасних документах міжнародних форумів з розвитку вищої освіти зафіксовано, що будь-якому суспільству необхідне оновлення вищої освіти для забезпечення інтелектуальної незалежності, вироблення і просування знань, підготовки та формування відповідальних громадян і кваліфікованих фахівців, без яких неможливий ні економічний, ні соціальний, ні політичний прогрес нації.

В умовах переходу України до ринкової економіки, поступального розвитку галузі туризму та міжнародних туристських зв'язків постає необхідність підготовки менеджерів туризму, туристського й страхового бізнесу та готельного господарства не тільки як працівників туристських фірм і компаній, а й фахівців більш ширшого профілю. Вони мають на належному рівні опанувати технологію галузі, володіти двома-трьома іноземними мовами, добути ґрунтовні знання в галузях транспортних засобів, банківських і біржових установ, нових інформаційних технологій.

Інтенсифікація та розширення міжнародних контактів впливають на вибір стратегічних орієнтирів і пріоритетів вітчизняної освіти. Розробляти національні системи компетентностей, сумісні із загальноєвропейськими, на думку учасників методологічного семінару «Реалізація європейського досвіду компетентнісного підходу у вищій школі України», слід з урахуванням тих, які на загальноєвропейському рівні визначено як базові, а саме: «...інструментальні (здатність до аналізу і синтезу, організації та планування, базові загальні знання, базові знання з професії, письмові й усні комунікаційні вміння рідною мовою, знання іншої мови, елементарні комп'ютерні вміння, вміння управління інформацією, здатність вирішувати проблеми, здатність приймати рішення), міжособистісні (здатність до критики і самокритики, здатність працювати в команді, здатність працювати в міждисциплінарній команді, здатність взаємодіяти з експертами в інших предметних сферах, здатність сприймати різноманіття та міжкультурні відмінності, здатність працювати в міжнародному контексті, міжособистісні

вміння, сповідування етичних цінностей) і системні (здатність застосовувати знання на практиці, дослідницькі вміння, здатність до навчання, здатність до адаптації до нових ситуацій, здатність до генерації нових ідей (творчості), лідерство, розуміння культур та звичаїв інших країн, здатність працювати автономно, здатність до розроблення проектів та управління ними, здатність до ініціативи і підприємництва, відповідальність за якість, прагнення до успіху)» [7, с. 350–351].

Як зазначає О.І. Баглай, існують численні компетентності, важливі для практичної туристичної діяльності, що орієнтують на формування професійної культури в майбутніх фахівців міжнародного туризму та переходу їх професійно орієнтованого спілкування від монокультурного до міжкультурного. Тому актуальним завданням професійної підготовки майбутніх фахівців є визначення концептуальних засад формування їх здатності до міжкультурного спілкування в контексті стратегічних орієнтирів і пріоритетів освіти [1].

Необхідність якісної реалізації освітніх програм туристичного напрямку в університетах України відобразилася в декількох державних документах.

Основними завданнями сучасної професійної освіти в галузі туризму є: 1) забезпечення фундаментальної наукової, професійної та практичної підготовки у сфері туристської діяльності; 2) здобуття студентами знань і набуття вмінь освітньо-кваліфікаційних рівнів відповідно до їх покликання, інтересів та здібностей; 3) удосконалення наукової й професійної підготовки кадрів для сфери туризму.

Як і в будь-якій сфері, в туризмі існують три аспекти підготовки фахівців: фундаментальне навчання (знання); технічне навчання (знання, як робити); особисті здібності (знати, як бути і як поводитися), що відображають особисті якості фахівця [4].

Кожна країна формує свою систему туристичної освіти, що відповідає вимогам сучасності та поєднує всі аспекти підготовки фахівців.

На момент здобуття Україною незалежності в 1991 р. туристична галузь не визнана складовою частиною економіки і розглядалася як прикладна. На той час існувало лише чотири осередки підготовки фахівців туристичної сфери: Київський та Сімферопольський університети, Інститут туризму профспілок і технікум готельного господарства. За роки незалежності Україна прогресувала у сфері туристичної освіти та створила власну систему.

В Україні професійну освіту для сфери туризму нині надають понад 50 середніх і вищих навчальних закладів різних форм власності, серед них загальноосвітні та спеціалізовані профільні школи, ліцеї, гімназії, коледжі, інститути, університети, академії. Оскільки туризм нині є доволі популярним серед абітурієнтів, більшість закладів освіти намагаються впроваджувати відповідні спеціальності. Стратегічною метою навчальної та наукової діяльності кафедр туризму різних регіонів України є формування прогресивної висококультурної й освіченої генерації кваліфікованих фахівців туристичної галузі та розробка нових туристично-рекреаційних продуктів.

Загалом, створена в Україні мережа навчальних закладів підготовки фахівців з туристичної діяльності відповідає міжнародним традиціям. Цьому сприяє і прийнята «Концепція кадрового забезпечення туристської галузі України», що визначає основні принципи підготовки фахівців для сфери туризму.

Уся система професійної підготовки фахівців з туристичної діяльності в Україні складається з трьох рівнів, що відповідає міжнародним нормам: вищий (інституційно-управлінський) рівень — програми ОКР «магістр» і «бакалавр»; середній рівень (управлінсько-технологічний) — «бакалавр» та початковий рівень (технологічно-виконавчий) — цей рівень забезпечують навчальні заклади широкого профілю і спеціалізації (центри, школи, курси, училища), які здійснюють підготовку працівників масових професій: офіціантів, кухарів, інструкторів та ін. [2, с. 14].

Зважаючи на численні профільні та непрофільні ВНЗ України, що здійснюють підготовку кадрів із туристських спеціальностей, актуалізується необхідність вироблення єдиних стандартів до навчальних планів, програм тощо [3, с. 243].

Такий єдиний державний стандарт підготовки фахівців туристичної діяльності в Україні вже створений. Він, як відомо, має бути основою навчальних планів усіх без винятку вищих навчальних закладів, які видають дипломи державного зразка. Зміст професійної підготовки фахівців визначається в такій складовій державного галузевого стандарту, як освітньо-професійна програма підготовки.

Постановою Кабінету Міністрів України у 2006 р. були затверджені три напрями для підготовки фахівців з туризму: у галузі знань 0306 «Менеджмент і адміністрування» (розділ «Соціальні науки, бізнес і право») затверджено напрям 030601 «Менеджмент»; до галузі знань 0201 «Культура» (розділ «Гуманітарні науки та мистецтво») внесено напрям 020107 «Туризм», в галузі знань

1401 «Сфера обслуговування» (розділ «Сфера обслуговування») з 2007 р. діяв напрям 140101 «Готельно-ресторанна справа».

У 2009 р. «Туризм» перенесено з 0201 галузі знань «Культура» розділу «Гуманітарні науки та мистецтво» до розділу «Соціальні науки, бізнес і право» як окрему галузь знань — 0307 «Туризм» з відповідними напрямками 030701 «Організація туристичного обслуговування» та 030702 «Організація готельного обслуговування», а замість напрямку «Готельно-ресторанна справа» зазначений напрям «Організація обслуговування в ресторанах» (140101) [8].

Але вже в травні 2010 р. «Туризм» було вилучено з розділу «Соціальні науки, бізнес і право» та долучено до розділу 1401 «Сфера обслуговування» як окремий напрям підготовки бакалаврів 140103 «Туризм» разом з напрямками 140101 «Готельно-ресторанна справа» та 140102 «Побутове обслуговування».

Галузевий стандарт вищої освіти напрямку підготовки «Менеджмент» уперше впроваджено у 2001 р.; галузевий стандарт з напрямку «Туризм» — у 2004 р. Відповідно до чинного законодавства стандарти підлягають перегляду та перезатвердженню не рідше одного разу на 10 років.

Оновлений галузевий стандарт вищої освіти напрямку підготовки «Менеджмент» затверджений і набув чинності у 2009 р. згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 25 лютого 2009 р. № 79 і діє нині зі змінами згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 09.07.2009 р. №642 та доповненнями. Оновлений стандарт вищої освіти за напрямом підготовки 14.01.03 «Туризм» прийнято в листопаді 2010 р. (наказ Міністерства освіти і науки України № 1059 від 8.11.2010 р.).

У межах напрямку «Менеджмент» (спеціальність «Менеджмент організацій») протягом десяти років в Україні розвиваються спеціалізації, за якими здійснюється підготовка фахівців для окремих сегментів індустрії туризму. Привабливість і багатогранність туристичної діяльності зумовлює підготовку фахівців і в межах інших спеціальностей, наприклад: «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» — спеціалізація «Готельне господарство і туризм», «Міжнародний туризм», у педагогічних вчз — спеціальність «Географія та історія» («Краєзнавчо-туристична робота», «Рекреаційна географія та туризм» тощо), спеціальність «Фізична культура» («Туристична робота та фізична реабілітація»), спеціальність «Педагогіка та методика середньої освіти» (спеціалізація «Туристична робота») і навіть спеціальність «Менеджмент в туризмі» за напрямом «Туризм», що не логічно за наявності окремого напрямку «Менеджмент» [6, с. 199-200].

Аналіз навчальних планів і державних стандартів підготовки фахівців для сфери туризму переконливо доводить, що праця спеціаліста у сфері туризму не обмежується суто менеджерськими дисциплінами, охоплює не лише організаційно-управлінські й економічні питання. Фахівець з туризму має здобути соціальні, гуманітарні, культурологічні, історичні, правові, естетичні, рекреаційні, екологічні, економічні та інші знання, оволодіти двома-трьома іноземними мовами, опанувати сучасні комп'ютерні інформаційні технології.

На ефективність професійної підготовки кадрів сфери туризму впливають відповідні міжнародні угоди. Нині понад 250 міжнародних організацій беруть участь у розвитку туризму і підготовці фахівців. У межах їх діяльності сформульовано вимоги до сфери туризму й туристичної освіти і визначено конкретні завдання у сфері професійної туристичної освіти.

Співробітництво України із Всесвітньою туристською організацією здійснюється в рамках діяльності в складі її керівних органів: Генеральної асамблеї, Виконавчої ради (в якості спостерігача) та Регіональної комісії для Європи, а також її програмних органів, зокрема робочої групи з розробки юридичного інструменту полегшення туристичних поїздок.

Членство України у Всесвітній туристській організації значно поліпшило її імідж і авторитет у туристичному співтоваристві, створило передумови щодо подальшого розвитку національного туризму відповідно до тенденцій світового туристичного ринку із долученням до інформаційної мережі, прогресивних технологій, інвестиційних пропозицій, системи професійної підготовки, наукових досліджень, передових здобутків найрозвинутіших туристичних держав світу, вможливило налагодження взаємовигідної співпраці з країнами-членами на всіх рівнях — двосторонньому, багатосторонньому, регіональному.

Слід підкреслити, що здійснення спільних проектів із залученням технічної і фінансової допомоги ПРООН, ТАСІС, інших фондів організацій та інвесторів на програми розвитку туризму в Україні, зокрема з питань оптимізації туристичної політики, стратегії і планування туристичного розвитку, підготовки та підвищення кваліфікації туристичних кадрів, поширення стандартів якості туристичного обслуговування, ведення туристичної статистики, поліпшення туристичного іміджу України, визначено як першочергові пріоритети співробітництва України з ЮНВТО.

Особливе значення для розвитку професійної системи підготовки туристичних кадрів в Україні має міжнародне співробітництво з Євросоюзом. Значну увагу такому міжнародному співробітництву приділяє Державна служба туризму і курортів.

Висновки. Слід зазначити, що професійну підготовку фахівців з туризму не слід обмежувати формуванням системи теоретичних знань і практичних навичок — її орієнтиром і об'єктивним принципом підвищення ефективності туристської діяльності має бути вимога щодо формування професійної культури фахівців туризму й учасників громадських туристських союзів і об'єднань та можливість через їхню діяльність здійснювати міжкультурний діалог для миру і взаєморозуміння.

Культуротворчість передбачає професіоналізм діяльності, відповідні форми та методи її здійснення. Розширення й удосконалення досвіду самих педагогів з туризму суттєво інтенсифікує культуротворчий потенціал освітнього процесу, що надзвичайно важливо для освітньої галузі, зважаючи на суперечливі глобалізаційні тенденції, спрямовані на уніфікацію людини. Усе це є темою подальшого дослідження.

Список використаних джерел

1. Баглай О.І. Концептуальні підходи до формування готовності майбутніх фахівців міжнародного туризму до міжкультурного спілкування // Вісн. Нац. акад. держ. прикордонної служби України, 2013. — В.1. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis.../cgiirbis_64.exe? — Назва з екрана.
2. Герасименко В.Г. Трансформація міжнародного туризму і ее отражение в процессе подготовки кадров / В.Г. Герасименко // Региональный сб. науч. тр. по экон. — Донецк : Прометей, 1999. — Вып. 1. — С. 114–120.
3. Гринько С. А. Рынок подготовки туристских кадров: реалии и перспективы развития / С. А. Гринько // Слобожанський наук.-спорт. вісн. — 2006. — №10. — С. 243–246.
4. Лук'янова Л.Г. Освіта в туризмі / Л.Г. Лук'янова. — Київ : Вища шк., 2008. — 790 с.
5. Манильская декларация по мировому туризму : принята Всемирной конференцией по туризму, проходившей в Маниле (Филлипины) с 27 сентября по 10 октября 1980 года // Правове регулювання туристичної діяльності в Україні / за ред. В.К. Федорченка. — Київ, 2002. — С. 53–57.
6. Михайліченко Г.І. Фахове забезпечення галузевих стандартів вищої освіти з напрямів «Менеджмент», «Туризм» / Г.І. Михайліченко // Туристична освіта в Україні: проблеми і перспективи : зб. наук. пр. — Київ : Тонар, 2007. — С. 199–206.

7. Рекомендації методологічного семінару // Реалізація європейського досвіду компетентнісного підходу у вищій школі України : матер. методолог. семінару. — Київ : Пед. думка, 2009. — С. 346–351.
8. Сокол Т. Г. Напрями професійної підготовки фахівців туризму у вищих навчальних закладах України / Т. Г. Сокол // Економіка. Управління. Інновації. — 2011. — №2 (6).
9. Cohen E. Phenomenology of tourist experiences / E. Cohen // The Journal of British Sociological Association. — 13(1979). — P. 179–201.
10. Ruskin H. Leisure Education Towards the 21st / H. Ruskin, A. Sivan. — Century. Provo, Utah : BYU, 1995. — P. 2–12.

References

1. Bahlai O. I. Kontseptualni pidkhody do formuvannia hotovnosti maibutnix fakhivtsiv mizhnarodnoho turizmu do mizhkulturnoho spilkuvania // Visn. Nats. akad. derzh. prykordonnoi sluzhby Ukrainy, 2013. — V.1. [Elektronnyi resurs]. — Rezhym dostupu: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis.../cgiirbis_64.exe? — Nazva z ekrana.
2. Gerasimenko V. G. Transformatsiya mezhdunarodnoho turizma i yeye otrazheniye v protsesse podgotovki kadrov / V. G. Gerasimenko // Regionalny sb. nauch. tr. po ekon. — Donetsk : Prometey, 1999. — Vyp. 1. — S. 114–120.
3. Grinko S. A. Rynok podgotovki turistskikh kadrov: realii i perspektivy razvitiya / S. A. Grinko // Slobozhanskii naukovno-sportyvnyi visnyk. — 2006. — №10. — S. 243–246.
4. Lukianova L. H. Osvita v turizmi / L. H. Lukianova. — Kyiv : Vyshcha shk., 2008. — 790 s.
5. Manil'skaia deklaratsiia po mirovomu turizmu : priniata Vsemirnoy konferentsiyey po turizmu, prokhodivshyey v Manile (Fillipiny) s 27 sentiabria po 10 oktiabria 1980 goda // Pravove rehuliuвання turystychnoi diialnosti v Ukraini / za red. V. K. Fedorchenka. — Kyiv, 2002. — С. 53–57.
6. Mykhailichenko H. I. Fakhove zabezpechennia haluzevykh standartiv vyshchoi osvity z napriamiv «Menedzhment», «Turyzm» / H. I. Mykhailichenko // Turystychna osvita v Ukraini: problemy i perspektivy : zb. nauk. pr. — Kyiv : Tonar, 2007. — S. 199–206.
7. Rekomendatsii metodolohichnoho seminaru // Realizatsiia yevropeiskoho dosvidu kompetentnisnoho pidkhodu u vyshchii shkoli Ukrainy : mater. metodoloh. seminaru. — Kyiv : Ped. dumka, 2009. — S. 346–351.
8. Sokol T. H. Napriamy profesiinoy pidhotovky fakhivtsiv turizmu u vyshchikh navchalnykh zakladakh Ukrainy / T. H. Sokol // Ekonomika. Upravlinnia. Innovatsii. — 2011. — №2 (6).
9. Cohen E. Phenomenology of tourist experiences / E. Cohen // The Journal of British Sociological Association. — 13(1979). — P. 179–201.
10. Ruskin H. Leisure Education Towards the 21st / H. Ruskin, A. Sivan. — Century. Provo, Utah : BYU, 1995. — P. 2–12.

■ UDC 930.85:008[378:338]

Bozhko L. D. , Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Doctoral student, Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv
bozhkolubov@rambler.ru

CULTURAL AND CREATIVE MEANING OF TOURISM IN EDUCATION

The aim of this paper is to examine cultural and creative content of tourism in education because the specific character of the current socio-cultural situation requires a culturological approach to the theoretical and methodological foundations of education in the field of tourism which helps overcome the contradiction between the spiritual and the material existing in the sphere of education.

Research methodology. In the research based on the principles of historicism and integrity the author has used the diachronic and synchronic methods.

Results. The author examines the basic competencies compatible with general European ones and the main tasks of the present-day vocational education in the sphere of tourism. The paper points out the strategic goal of educational and scientific activities of the departments of tourism in the institutions of higher education in Ukraine concerning the formation of progressive, highly cultured and educated generation of qualified specialists for tourism industry and the development of new tourism and recreational products. The author describes cooperation between Ukraine and the World Tourism Organization in the framework of its governing bodies, i.e. the General Assembly, the Executive Council, the Regional Commission for Europe and other bodies, particularly, the working group on the development of a legal tool for facilitating tourist travel.

Special attention is paid to the implementation of joint projects involving technical and financial assistance of UNDP, TACIS, other stock companies and investors in tourism development programs in Ukraine concerning optimization of tourism policy, strategy and planning of tourism development, training and advanced training of staff in the sphere of tourism, promoting standards of quality in tourism services, tourism statistics, improvement of the tourism image of Ukraine.

Novelty. The author has proved the importance of cultural and creative potential in the sphere of tourism in education.

The practical significance. The information contained in this paper will help educators of tourist disciplines develop their programs taking into account the culturological component.

Key words: tourism, tourism industry, education, sectoral system of staff training in the sphere of tourism, industry standards.

Надійшла до редколегії 29.01.2015 р.